

prof. dr hab. Piotr Tarcholik
Katedra Skrzypiec i Altówki
Akademia Muzyczna w Krakowie

Kraków, 02.04.2024

Recenzja pracy doktorskiej mgr Zhan Zhou

Zleceńodawca recenzji: Rada do Spraw Dyscypliny Artystycznej – Sztuki Muzyczne
Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie

Praca doktorska pod tytułem „Niełatwa rola kobiety - artystki w XIX wiecznej Europie. Życie i twórczość Amandy Maier w świetle najnowszych badań” składa się z dwóch elementów:

1. Dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie
2. Opisu dzieła artystycznego w formie dysertacji

Dzieło artystyczne

CD - Journey to the North. Amanda Maier - violin pieces

Zhan Zhou - skrzypce

Aleksandra Dallali - fortepian

Nagranie zostało zrealizowane w Studiu Koncertowym Polskiego Radia im. W. Lutosławskiego w Warszawie w dniach: 11.01 oraz 8.04.2023. Reżyserem nagrania była Ewa Olejnik a wyprodukowała go firma fonograficzna ARS SONORA.

Program zawarty na płycie:

1. *Amanda Maier - Sonata h-moll na skrzypce i fortepian*
2. *Amanda Maier - Sześć utworów na skrzypce i fortepian*

Już na wstępie muszę zaznaczyć, iż ze sztuką kompozytorską Amandy Maier spotykam się po raz pierwszy i mimo mojej naturalnej potrzeby odkrywania zapomnianej literatury skrzypcowej nie miałem jeszcze okazji zetknąć się z twórczością tej zapomnianej skrzypaczki. Ta bowiem zrobiła na mnie ogromne wrażenie podczas przesłuchiwania niniejszej płyty. W muzyce tej słuchacz może odnaleźć wiele wpływów - zarówno poetykę, ekspresję i zmienności muzyki Schumanna, jak również finezję i lekkość stylu Mendelssohna (niewątpliwy ślad studiów w Lipsku). Bardzo odczuwalny jest również koloryt i taneczny charakter muzyki Edwarda Griega, co wysuwa się na pierwszy plan zwłaszcza w finałowych ogniwach 6 utworów na skrzypce i fortepian.

Wykonanie Sonaty h-moll jest pod wieloma względami bardzo udane. Duet wykonawców jest znakomicie zgrany, realizuje swoją wizję w przekonujący sposób. Dzieło obfite w różne

rodzaje ekspresji oraz oryginalną taneczność dobrze wpisuje się w charakter gry obu Artystek, które prezentują wysoki poziom instrumentalny, realizując wspólną przemyślaną wizję. Każde ogniwo tego dzieła posiada swój osobisty charakter, co ukazane jest w sposób konsekwentny i skryształizowany. Ten rodzaj gry sprawia, iż wykonanie zabiera słuchacza w interesujący świat romantycznej podróży muzycznej. Bardzo dobrze odebrałem interpretację wolnej części sonaty, która ma formę skontrastowanej wewnętrznie miniatury. Wyraźnie słyhać tutaj fascynację kompozytorki melodyką chopinowskiej pieśni oraz mendelssohnowską polifonią. To wszystko oddane jest bardzo przekonująco przez duet wykonawców niniejszego nagrania. Pani Zhan Zhou legitymuje się bardzo dobrą artykulacją, co w jej typie wykonawstwa odbieram jako element priorytetowy. Idąca za tym realizacja strony rytmicznej i agogicznej w pełni satysfakcjonuje słuchacza.

Cykl sześciu utworów na skrzypce i fortepian to niezwykle efektownie napisany zbiór skontrastowanych ze sobą miniatur. Stawia wykonawcom (w szczególności skrzypaczce) dość wysokie wymagania instrumentalne i wyrazowe. Kompozytorka, znakomita wykonawczyni własnych dzieł, pisała je głównie jako repertuar dla siebie, chcąc jednocześnie ukazać swoją maestrię we władaniu instrumentem. Pani Zhan Zhou dobrze radzi sobie w tej niełatwej materii prezentując wysoki kunszt wykonawczy oraz dużą inwencję interpretacyjną, w czym wtóruje jej znakomita partnerka przy fortepianie. Kontrastowo zestawione ogniwa poszczególnych części cyklu obie Artystki przedstawiają bardzo sugestywnie, łączą nastrojowe, nostalgiczne kantyleny i burzliwe, wirtuozowskie przebiegi układając je razem w niezwykle epickie opowieści.

Mały niedosyt pozostawia gatunek brzmienia skrzypaczki i dysponowanie nim w budowaniu interpretacji utworu (wina może leżeć również po stronie realizatora nagrania) oraz wyczuwalne sporadycznie niedoskonałości intonacji.

Oceniając dzieło artystyczne należy docenić nienaganną muzyczną współpracę obu Artystek, która z pewnością przyczynia się do wzmocnienia atrakcyjności niniejszego nagrania, czyniąc je na swój sposób unikatowym.

Opis dzieła artystycznego

Praca pisemna pod tytułem „Niełatwa rola kobiety - artystki w XIX wiecznej Europie. Życie i twórczość Amandy Maier w świetle najnowszych badań” liczy 101 stron, zawiera streszczenie, 4 główne rozdziały oraz zakończenie, bibliografię, zbiór przykładów nutowych, spis tabel i fotografii.

W pierwszym rozdziale Autorka przedstawia sylwetkę kompozytorki, jej pochodzenie, pierwsze lata życia. Opisuje pobyt w konserwatorium w Sztokholmie zwieńczony wielkim sukcesem jakim było wówczas uzyskanie tytułu Musik Direktor przez kobietę. Następnie koncentruje się na dalszych studiach w Lipsku, założeniu rodziny oraz ostatnich latach życia. Drugi rozdział przedstawia szwedzką kompozytorkę jako koncertującą skrzypaczkę, opisuje jej trasy koncertowe, występy publiczne. Doktorantka zamieszcza również reakcje ówczesnej krytyki na sztukę wiolinistyczną i kompozytorską Amandy Maier. W rozdziale trzecim Autorka omawia najważniejsze kompozycje skrzypcowe ze spuścizny Amandy Maier, charakteryzuje styl języka muzycznego kompozytorki upatrując w nim niewątpliwy wpływ szwedzkiej muzyki ludowej.

Główną częścią rozdziału trzeciego jest analiza strukturalna i interpretacyjna zarówno zarejestrowanych przez Doktorantkę utworów: Sonaty na skrzypce i fortepian h-moll z 1878 roku, 6 utworów na skrzypce i fortepian z 1879 roku, jak i Koncertu skrzypcowego d-moll, który uznawany jest za najbardziej dojrzałe dzieło szwedzkiej twórczyni. W kolejnych podrozdziałach poruszana jest problematyka wykonawcza, podzielona na trudności instrumentalne oraz kwestie interpretacyjne, które Autorka omawia bardzo szczegółowo. Zamieszcza tabele obrazowo ukazujące budowę poszczególnych utworów, przebieg harmoniczny oraz dynamiczny. Dużo uwagi poświęca korespondencji partii skrzypiec oraz fortepianu, w bardzo czytelny sposób opisuje charakter utworów, stosuje określenia pozamuzyczne wpływające na wyobraźnię czytelnika. Autorka nie pomija warstwy rytmicznej i agogicznej opisywanych utworów. Ostatni rozdział dysertacji poświęcony jest sytuacji kobiet na rynku wykonawczym i kompozytorskim począwszy od wieku XIX do czasów współczesnych. Doktorantka przytacza trudności jakim sprostać musiały kobiety chcące się edukować i odnosić sukcesy w życiu zawodowym, analizuje wyboistą drogę ku równouprawnieniu w świecie muzycznym.

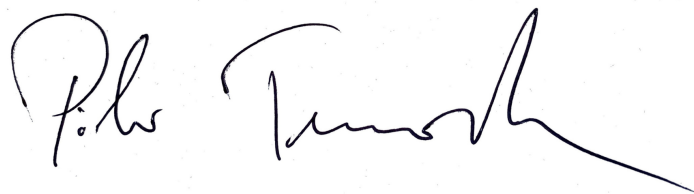
Praca napisana jest w sposób wyczerpujący, posiada bogatą bibliografię, na którą składają się rękopisy, zbiory prywatne, materiały opublikowane w internecie oraz pozycje wydane przez instytucje szwedzkie i materiały prasowe.

Konkluzja

Doktorantka prezentując niesłusznie zapomnianą skrzypcową twórczość Amandy Maier przyczynia się w znaczącym stopniu do jej popularyzacji. Niniejsza praca wypełnia lukę w znajomości historii literatury wiolinistycznej XIX-stulecia, zapewniając szwedzkiej kompozytorce należne jej miejsce. Pani mgr Zhan Zhou to w pełni ukształtowana Artystka, która jako instrumentalistka wykazała się wysokim kunsztem wykonawczym oraz umiejętnością samodzielnego rozwiązania problemu pod względem naukowym.

Stwierdzam, iż praca doktorska (dzieło artystyczne i jego opis) pani mgr Zhan Zhou spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz §12 i §13 Regulaminu przeprowadzenia postępowań w sprawie nadania stopnia doktora w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie.

Pracę doktorską pani mgr Zhan Zhou przyjmuję i popieram wniosek o przyznanie tytułu doktora.

prof. dr hab. Piotr Tarcholik